Aan : college van B&W

Van : fractie CDA

Betreft : Eerste concept Omgevingsvisie Hattem

Datum : 17 juli 2021

Algemeen:

Op 7 juli 2021 werd het eerste concept Omgevingsvisie Hattem in de brede commissie besproken. In de commissie werd ruimte geboden voor “het goede gesprek”, waarbij vooral het ophalen van aanvullingen en verbeteringen centraal stond. De resultaten van dit gesprek worden verwerkt in de aangapaste versie van de omgevingsvisie.

Door de CDA fractie werd een betoog gehouden in eerste en tweede termijn. De inhoud van dit betoog is weergegeven **in bijlage 1** bij deze notitie.

In de presentatie van het college in deze brede commissie werden 2 centrale vragen gesteld. De vraag over de woningbouw kwam wat het CDA goed uit de verf; de vraag om grenzen op te zoeken voor duurzame energie werd door het CDA afgewezen. In het betoog van het CDA wordt deze afwijzing duidelijk gemotiveerd.

Ook de fractie van D’66 wees dit af. Voor de PvdA is dit nu niet noodzakelijk. Alleen de CU wilde op dit moment de grenzen wel opzoeken. Hattem Centraal was niet vertegenwoordigd in deze commissie vergadering.

Volgens het CDA is er geen meerderheid in de Raad om de grenzen voor de grootschalige windenergie op te zoeken.

In de commissie vergadering werd afgesproken, dat de fracties ruimte krijgen om input te leveren voor aanvullingen en verbeteringen in het eerste concept Omgevingsvisie Hattem. In dit kader verwijzen wij u naar de **genoemde bijlage 1 en naar bijlage 2. In bijlage 2** zijn nog een aantal aanvullingen en verbeteringen van de CDA fractie opgenomen m.b.t. het eerste concept.

De CDA fractie **verzoekt het college goede nota te nemen van de inhoud van de bijlagen 1 en 2 en het eerste concept van de omgevingsvisie op deze punten aan te passen**.

Betoog eerste en tweede termijn omgevingsvisie Hattem. Commissie vergadering 7 juli 2021.

Bijlage 1

Voorzitter, vanavond wordt het eerste concept van de omgevingsvisie Hattem besproken.
De resultaten van de bespreking vanavond worden gebruikt voor de verdere uitwerking van een volgend concept-Ontwerp Omgevingsvisie.

Het CDA heeft enkele opmerkingen **over het proces** van de omgevingsvisie.
Gekozen is voor het participatieproces "adviseur beginspraak". Dat betekent, dat **de omgevingsvisie wordt opgesteld samen met de inwoners**. Input van bewoners wordt (als er geen gegronde bezwaren zijn) meegenomen in de omgevingsvisie.

Afstemming proces omgevingsvisie met bestemmingsplan buitengebied.
In het raadsvoorstel wordt op pagina 2 de afstemming van het proces omgevingsvisie met het bestemmingsplan Buitengebied beschreven. Het CDA mist in deze afstemming het participatieproces m.b.t. het bestemmingsplan Buitengebied. Dit temeer omdat in het raadsvoorstel wordt aangegeven, dat bij dit bestemmingsplan werd gewerkt in de geest van de Omgevingswet.
In de notitie reikwijdte en detailniveau (de NRD) van 14 januari 2020 CHW bestemmingsplan buitengebied is in punt 2.4 de participatie beschreven. Per besproken thema zijn de belangrijkste aanbevelingen opgenomen in de N.R.D. bestemmingsplan buitengebied**.** De thema's zijn wonen, energie, natuur, Landbouw en recreatie.
Het CDA is van mening, dat de opmerkingen bij deze thema's ook onderdeel moeten zijn van het participatie proces omgevingsvisie. Het CDA **stelt voor om minimaal punt 2.4 van de NRD van 14 januari 2020** in het volgende concept van de omgevingsvisie te verwerken. Kan de wethouder dit toezeggen?

De Notitie Reikwijdte en detailniveau m.b.t. de omgevingsvisie. (NRD)
Voorzitter, Het CDA was in de veronderstelling, dat er een volgtijdelijkheid zou zijn m.b.t. de bespreking van vanavond en daarna de start van Notitie Reikwijdte en detailniveau voor de omgevingsvisie. Echter de NRD omgevingsvisie werd in mei al ter visie gelegd.
In tabel 3 van de NRD is het onderzoeksvoorstel MER opgenomen. **Opvallend zijn de (te) ruime omschrijvingen van het onderzoeksvoorstel en van de uitvoering van het onderzoek**. De vraag is of we de informatie krijgen welke we verwachten en tegen welke prijs. In het vervolg van mijn betoog kom ik hier op terug.

De omgevingsvisie is uitgewerkt naar drie thema's: (1)vitale samenleving, (2)samen Duurzaam en (3)levendig Landschap tussen Veluwe en IJssel.
Het CDA kan zich goed vinden in de volgende passage in de omgevingsvisie: Gezonde en veilige leefomgeving, hechte samenleving, goede voorzieningen, passend woningaanbod. Alles wat te maken heeft met de fysieke leefomgeving doet mee, dus ook maatschappelijke thema's.
Vooral het onderwerp gezondheid komt nu veel beter uit de verf in de omgevingsvisie dan in het eerdere koersdocument. Wij zijn positief over deze door het CDA gewenste aanpassingen.

Voorzitter**, terecht is er veel aandacht voor wonen in de omgevingsvisie**.
Hattem is een prachtige woongemeente in de regio Zwolle. Er worden in het algemeen goede kwaliteitseisen gesteld aan nieuwbouw en verbouw. Dit moeten we bij uitbreidingen koesteren.
Feit is, dat er nog al wat knelpunten zijn in het woonaanbod voor verschillende groepen inwoners of potentiële inwoners. Vaak kunnen inwoners geen gewenste wooncarrière maken. Dit is de ontwikkeling van opeenvolgende woningen waarin iemand gedurende diens leven woont.
Hattem zou de komende Jaren moeten doorgroeien., waarbij het aantal inwoners stijgt naar circa 15.000. Het CDA kan zich daarom ook goed vinden in het alternatief 2 met circa 1100 woningen. Hierbij moet er zoveel mogelijk voor Hattemers worden gebouwd. Dit is echter moeilijk te realiseren. In hoeverre Hattem te maken krijgt met woningbouw in het kader van de regio Zwolle is nog niet duidelijk. Het CDA wil daarom het MER onderzoek **nu** beperken tot alternatief 2; het is niet doelmatig om nu ook scenario 3 te onderzoeken. Mede afhankelijk van eventuele afspraken in de region Zwolle kan dit in een later stadium nog aan de orde komen.
Het CDA ziet ook weinig toegevoegde waarde in een MER onderzoek naar alternatief 1. **Wat het CDA betreft wordt alleen scenario 2 onderzocht in de MER**. Graag de mening hierover van de andere fracties en het college.

Het CDA vraagt voor de omgevingsvisie visie aandacht voor **het beter benutten van de huidige** w**oningvoorraad**. Het CDA verwijst hierbij naar de brief van 5 juli 2021 van het Ministerie van Binnenlandse zaken. In deze brief wordt verwezen naar het rapport "**Beter benutten bestaande** w**oningbouw**; Onderzoek naar belemmeringen en kansen. Het rapport maakt duidelijk dat een betere benutting om maatwerk op lokaal niveau vraagt. Dit kan vooral voor de korte termijn een aantal knelpunten oplossen.
Kort samengevat zijn er drie categorieën maatregelen: meerdere huishoudens in 1 huis, meer huizen op dezelfde kavel en meer doorstroming van senioren. Het CDA wil graag zien, dat de gemeente Hattem de kansen onderzoekt aan de hand van het genoemde rapport. Dit kan wellicht een mooi

project zijn in het kader van samen Hattem, waarbij de expertise al uitgewerkt is in genoemd rapport. **Externe inhuur is hierbij daarom niet noodzakelijk**, volgens het CDA.
Kan het college toezeggen, dat het beter benutten van de bestaande woningbouw in de omgevingsvisie wordt opgenomen?

Voorzitter, dan kom ik nu bij de energietransitie.
In de omgevingsvisie is opgenomen, dat windenergie langs de A28/A50/N50 nu ook onderzocht wordt. Het CDA vraagt zich af waarom dit is opgenomen en denkt, dat we dit niet moeten doen. Dit omdat er primair geen kader is voor nader onderzoek en omdat door de Raad van State en artsen vraagtekens gezet worden bij de mogelijke gevolgen voor de gezondheid. De motivering is als volgt:

1. Onderzoek naar windenergie langs de A50/A28 en N50 **is volledig in tegenspraak met het participatie traject** in het kader van het bestemmingsplan buitengebied
2. De Raad heeft op 31 maart 2021 **het zoekgebied voor grote windturbines voor Hattem en Hattemerbroek geschrapt in kader RES en daarmee een belangrijk kader aangegeven**.
3. Ook geldt het kader van de meerderheid van de Raad, dat als het onderzoek naar de **wespendief geen gevolgen** heeft, **de meerderheid van de Raad tegen windturbines** in Hattem blijft.
4. Dit betekent dus, dat er **geen kader is voor nader onderzoek naar windturbines langs de A28**, de A50 en de N50.
5. Er is onduidelijkheid over de gevolgen van windturbines in kader gezondheid: Uitspraak Raad van State, overheid moet milieugevolgen windturbines opnieuw beoordelen. Er is door de **overheid ten onrechte geen MER gemaakt** bij de tot stand koming van nu gehanteerde normen. Recent **wijzen artsen op mogelijke gevolgen voor gezondheid**. (Rechter: kabinet moet milieueffecten windmolenparken beoordelen. Een MER is bij de totstandkoming van de normen m.b.t. geluid en slagschaduw nooit gemaakt; is eis op basis van Europees recht).
6. De publicatie van de gids tussen, kolen & Parijs van Urgenda. Brief bij deze uitgave van Marjan Minnesma: “We kunnen met heel veel verschillende vormen van kleinschaligere zonneprojecten, plus de wind en zonprojecten die al gerealiseerd zijn of gepland zijn, veel meer doen dan de 25 TWh die nu gevraagd wordt. Er hoeft **dus niet veel grootschalig zon en wind meer bij** op land. Als we de bovengeschreven trajecten inzetten, dan kunnen we samen met veel meer wind op zee, meer dan voldoende duurzame energie opwekken om ook veel scherperen doelen te halen in 2030.” De helft van alle beschikbare daken levert 28TWH zonne-energie.

Het CDA is dus van mening, dat op basis van de genoemde argumenten, het onderzoek voor grote windturbines onmiddellijk geschrapt moet worden.

M.b.t. **de kleinschalige energie** merkt het CDA op, dat op verschillende plaatsen verschillende tiphoogtes worden genoemd in de stukken. In de NRD wordt op pagina 13 zelfs vermeld, dat er een maximum as hoogte tot 45 meter mogelijk zou zijn. In de visie wordt over 40 meter ashoogte gesproken, maar ook over de afgesproken 40 meter tiphoogte. het **Voorzitter, erg slordig, temeer omdat CDA al eerder aangaf**, dat deze verschillen in de stukken staan.
Ook t.a.v. deze kleinschalige windturbines vraagt het CDA zich af, of dit wel onderzocht kan worden in het kader van de MER. Immers er zijn veel verschillende kleinschalige windturbines met een maximale tiphoogte van 40 meter, welke op de meest uit een lopende locaties kunnen worden geplaatst**. Naar de mening van het CDA moet dit onderzoek ook geschrapt worden, omdat een ontwikkelaar zelf verantwoordelijk is voor deugdelijk onderzoek en zelf ook de kosten moet maken**.
Op dit punt graag de mening van de fracties en het college.

Wel/niet plaatsing **van zonnepanelen op de voormalige vuilstort** langs de Oranje Nassaulaan.
In het coalitie accoord van het CDA, de CU en de PvdA is opgenomen: Plaatsing van zonnepanelen op de oude stortplaats beschouwen wij als een kansrijk project. In het amendement van 29 juni 2020 is door de meerderheid van de Raad vastgesteld: T.a.v. de voormalige vuilstort zal onderzocht worden of deze geschikt is voor zonnepanelen. Naast de andere kaders voor planologische medewerking gelden specifieke uitgangspunten: natuurwaarde verhogen, versterking verbindingszone.
Het onderzoek naar versterking van de natuurwaarde en versterking van de verbindingszone is nog steeds niet bekend. Ook is de planologische medewerking niet zeker.
Wethouder: **het lijkt inderdaad prematuur om nu in de omgevingsvisie op te nemen**, dat wij ruimte bieden aan een Zonneveld op de vuilstort? **Er zijn nog veel onzekerheden**. Omwille van de zorgvuldigheid lijkt het verstandig de randvoorwaarden te vermelden in de visie t.a.v. de voormalige vuilstort.

Voorzitter nog kort over **het onderzoeksvoorstel MER** in de NRD. Ik heb al aangegeven, dat het CDA van mening is, dat het onderzoeksvoorstel ingekrompen moet worden. Ook de omschrijvingen zijn erg ruim geformuleerd. De uitvoering van het onderzoek vindt per deelgebied plaats. Is hier wel goed over nagedacht?

Voorzitter, mijn betoog duurt wellicht al te lang maar er zijn nog andere punten welke het CDA ter kennis wil brengen over de visie. Kan dit schriftelijk de komende “vakantie periode”?
Tot zover in eerste termijn.

Harry Kremer

7 juli 2021

Punten uit tweede termijn:

1. CDA sluit grootschalige windturbines in Hattem uit. Daar zijn wij helder in.
2. Hoenwaard blijft open Landschap. Als Oerbos hierbij knelpunt is, dan geen Oerbos. CDA sluit zich aan bij PvdA om e.e.a. in afzonderlijk gesprek met wethouder te bespreken.
3. Bouwen voor Hattemers ook voor “oud” Hattemers en mensen met economische binding.
4. Startersleningen zijn prima.
5. De komende Jaren de focus op het “vol” maken van het H2O bedrijventerrein. N a circa 5 jaren bezien of er uitbreiding kan/moet zijn voor bedrijven.
6. Combinatie van geluid en zonneschermen zijn een “must” voor Hattem. Verwachting halvering van geluid van groot belang voor gezondheid Hattemers en belangrijke stap in energietransitie. Duidelijker in omgevingsvisie opnemen.
7. Bij uitbreiding fiets en wandelroutes opnemen: De Geldersedijk van de Zuiderzeestraatweg tot grens met Kampen.
8. Polder Noord: “Energielandschap”. Dit behoeft veel nuance en voorwaarden in de omgevingsvisie. Is niet opgenomen in bestemmingsplan buitengebied. Deze afstemming moet nog plaats vinden en ook met de bewoners in dit gedeelte van het buitengebied.
9. De vraag van de wethouder: is de Raad bereid om in het licht van de klimaatdoelen de grenzen van de mogelijkheden voor duurzame energie op te zoeken is volledig in tegenspraak met het door de Raad gegeven kader en past ook niet in het participatie proces. Staat haaks op “adviseur beginspraak”. Het CDA gaf al eerder aan in kader van de energietransitie: “draagvlak heb je niet, dit moeten we verdienen.” Daarbij komt de discussie over de hoge kosten voor de omgevingsvisie. Een begrotingsoverschrijding in 2021 met 60% voor de omgevingsvisie. Het CDA wenst bij de evaluatie in de najaarsnota een duidelijke specificatie van de verschillende kosten componenten. Nogmaals een MER onderzoek naar windturbines is niet doelmatig, gaat ten laste van het eigen vermogen, past niet in het participatieproces en zal veel discussies geven.
   Kortom een onbegrijpelijke stelling van het college!

Aanvullingen en verbeteringen eerste concept Omgevingsvisie Hattem CDA Fractie **Bijlage 2**

1. Pagina 6: Er zal een keuze worden gemaakt over het toestaan van windturbines in Hattem op basis van: Nee, zie bijlage 1 CDA. Raad heeft zich uitgesproken tegen grootschalige windturbines. Particpatie traject buitengebied: windturbines maximaal 15 meter hoog! Het CDA is duidelijk en glashelder, geen grootschalige windturbines in Hattem.
2. Pagina 6: verwarming woningen/gebouwen. Toevoegen mogelijkheid waterstof/ via gas netwerk.
3. Pagina 7: Stimuleren duurzame mobliteit. Toevoegen Fietspad/ voetpad Geldersedijk van zuiderzeestraatweg naar gemeente Kampen.
4. Pagina 7 en 8: ondersteuning initiatieven die bijdragen aan ambities visie. Ja van harte mee eens. Wel hoofdlijnen kader aangeven voor ondersteuning en ook financieel.
5. Pagina 10: Initiatief mogelijk als een bijdrage wordt geleverd aan doelstellingen van de omgevingsvisie. Versterken van leefbaarheid, de economie, het Landschap en de Natuur in Hattem. CDA fractie onderschrijft dit.
6. Pagina 12: Bij NOVI toevoegen: “we moeten keuzes maken, zodat Nederland ook voor de toekomstige generaties, een veilig, gezond en welvarend land kan blijven”
7. Pagina 12: omgevingsvisie Hattem in bredere context. Het CDA mist hier de Regio Zwolle. “Klimaatadaptief Landschap. De regio Zwolle is de delta voor de toekomst. Een klimaatbestendige, blijvend aantrekkelijke woon en leefomgeving en een economisch vitale topregio in Nederland. Groen en ruimte zijn belangrijker dan ooit.”
8. Pagina 12 toevoegen: Het nationaal Programma 2022-2027 Noordzee biedt kansen voor de inpassing van duurzame energie ook voor gemeenten.
9. Pagina 13: uitvoering en monitoring van de visie. Naast het programma wonen en het programma energie, **het programma gezondheid** vermelden.
10. Pagina 14: nogmaals MER onderzoek naar grootschalige windturbines is in tegenspraak met participatie en standpunt meerderheid Raad.
11. Pagina 23 : de Lelystad Airport ontwikkelingen zijn van groot belang en zijn bedreiging voor de kwaliteit van de leefomgeving en van de gezondheid. Moet meer aandacht krijgen in de visie.
12. Pagina 26: milieu. Stelling geen woningen bouwen bij A28 en A50 is discutabel. Duidelijk moet in de visie worden vermeld, dat geluidsschermen/zonnepanelen een “must” zijn in de visie van Hattem. Na plaatsing zijn er meer mogelijkheden voor woningbouw.

13. Pagina 32: Kleinschalige opwek voor eigen gebruik. Bij verschillende gemeenten wordt aangegeven, dat kleinschalige initiatieven voor eigen gebruik in principe mogelijk zijn. Dit geldt voor kleine windmolens tot 15 meter ashoogte , zon op daken van woningen en bedrijven, kleinschalige zonnevelden (max 1 ha). Voor de kleinschalige zonnevelden geldt dan een eenvoudige procedure in de vorm van een afwegingskader. Iets dergelijks stelt het CDA ook voor Hattem voor. Voor de categorie kleinschalige windturbines met een hogere masthoogte van 15 meter tot een tiphoogte van 40 meter is dan een uitgebreidere procedure noodzakelijk.
    Zoals eerder vermeld: geen MER voor grootschalige windturbines. Hattem werkt ruimtelijk al mee aan 2 van de 4 windturbines van van Werven.
    Het CDA twijfelt aan de geschiktheid van windturbines met een verticale as met een tiphoogte en bouwhoogte van 32 meter in Hattem.
14. Pagina 35: Landschap en ruimtelijke kwaliteit. Recent is uitgewerkt de “nota Ruimtelijke Kwaliteit buitengebied”. Is dit document al openbaar?
15. Pagina 52: De indruk ontstaat, dat de “noordelijke” uiterwaarden niet belangrijk zijn. Ook deze uiterwaarden hebben een recreatieve functie, voor fietsers en wandelaars. Klompenpad ook hier wenselijk.
16. Pagina 56: Aangegeven wordt, dat behoud van de openheid van de polder niet overal mogelijk is. Deze opmerking is niet gebaseerd op participatie met de inwoners en dient te vervallen. Uit de participatie met bewoners blijkt, dat het open Landschap in de Polder behouden moet blijven.
17. Pagina 57: aangegeven wordt, dat een nieuw energielandschap **moet worden ontworpen** voor o.a. tussen de N50 en de Oostersedijk. Ook deze mening komt niet via de participatie. Zie participatie bestemmingsplan buitengebied. Deze teksten moeten worden aangepast.
18. Nogmaals participatieproces en keuze “adviseur beginspraak”. Het CDA wil nogmaals beklemtonen, dat dit betekent, dat we daadwerkelijk luisteren naar wat de inwoners willen en niet van achter het bureau beslissen hoe en wat er moet gebeuren. **In de RES Nieuwsbrief 39 van 17 juli 2021** wordt aangegeven, dat de uitspraak van de Raad van State over windmolenparken, zeker gevolgen heeft. Het noodzakelijke proces voor een planmer wordt opgestart en duurt circa twee jaar. Aangegeven wordt, dat de gemeenteraad eventueel zelf ook een milieubeschermingsniveau zou kunnen vast stellen. Als het college, ondanks onvoldoende draagvlak en alle bezwaren, toch grootschalige windenergie verder wil onderzoeken, dan wijst het CDA naar de startnotitie

van 29 maart 2021 voor de reflectie van de Raad van Hattem m.b.t. de RES 1.0 Noord-Veluwe. Onder punt 4 Kwaliteit ruimtegebruik wordt o.a. aangegeven:

a. Uitbreiding 4 windturbines Van Werven: zeer negatief effect op Landschap en Kwaliteit van de omgeving, zodanig dat effect buiten de normen van de regelgeving valt.
b. Rekening houden met afstand tot woningen, 10 keer de tiphoogte van de windturbines.
c. Bij verschillende turbine opstellingen moet met een minimale afstand van 3 tot 5 km rekening worden gehouden in kader Kwaliteit Landschap en omgevingskwaliteit.
d. Naast de energietransitie vragen woningbouw, natuur, wateropgaven en tal van andere opgaven extra ruimte.